

mgr Danuta Ochotna

Zróźnicowanie form komunikacyjnych na „agorze wirtualnej”: analiza komunikacji werbalnej i niewerbalnej w odniesieniu do hybrydowego porządku komunikacyjnego

streszczenie

Komunikacja na agorze wirtualnej stała się popularna w ciągu ostatnich dwóch dekad. Przeprowadzone przeze mnie badania wykazują, że wielu ludzi w przedziale wiekowym od 13 do 30 roku życia traktuje komunikację na tej agorze na równi z komunikacją na agorze realnej. Jednakże niewielu z nich zdaje sobie sprawę, iż formy komunikacyjne stosowane przez komunikatorów na agorze wirtualnej mogą różnić się od tych używanych na agorze realnej. Ze względu na istotną rolę, jaką odgrywa komunikacja na agorze wirtualnej w przestrzeniach komunikacyjnych zdecydowałam się na podjęcie analizy form komunikacyjnych na tejże agorze. Przedmiotem tej pracy jest ukazanie zarówno różnic jak i podobieństw pomiędzy formami komunikacyjnymi językowymi i niejęzykowymi na agorze wirtualnej i realnej.

W niniejszej rozprawie dostrzegalne są niezliczone nawiązania do teorii komunikacyjnych zaprezentowanych przez Puppla. Spowodowane jest to faktem, iż w pełni utożsamiam się z Jego poglądami i uważam, iż odniesienie się do nich w kontekście agory wirtualnej oraz komunikatora obecnego na agorze wirtualnej są w pełni stosowne, a co więcej oddają one istotę wirtualnego komunikatora. Słuszność wyboru teorii Puppla w analizie zachowań komunikacyjnych na agorze wirtualnej została przedstawiona w całej pracy, odwołując się do takich pojęć wprowadzonych przez Puppla jak ludzki uczestnik komunikacji (Human Communicating Agent), syndromy komunikacyjne, porządki komunikacyjne, istnienie języka jako instytucji, czy pojęcie transkomunikatora.

Dysertacja składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy poświęcony jest omówieniu wybranych modeli komunikacyjnych. Poza zaprezentowaniem wybranych modeli komunikacyjnych, każdy z nich jest ustosunkowany do komunikacji na agorze wirtualnej. Analizując modele należy zwrócić szczególną uwagę na elementy, które zostały, bądź nie zostały uwzględnione przez ich autorów, a które mogą mieć istotne znaczenie w kontekście agory wirtualnej. Także w rozdziale pierwszym przedstawiłam model ludzkiego uczestnika komunikacji (HCA) jako trans komunikatora (zob. Puppel, 2009:3-25). HCA został

scharakteryzowany z uwzględnieniem takich pojęć związanych z komunikacją międzyosobową jak tolerancja komunikacyjna, zarządzanie kompetencją komunikacyjną, czy modalności. Puppel (2004) wyróżnił trzy rodzaje modalności: wokalno – słuchową, wzrokowo – dotykową oraz synergiczny porządek hybrydowy łączący w sobie dwie poprzednie modalności i charakteryzujący się obecnością w nim transkomunikatora jako użytkownika tej modalności (zob. Puppel, 2011:3-25). Istotnym elementem uwzględnionym w rozdziale są syndromy komunikacyjne zaproponowane przez Puppla (2004): syndrom Oskara, syndrom Guliwera i syndrom Petroniusza (zob. Puppel, 2004: 21-22), które korespondują z komunikacją i z zasobami komunikacyjnymi posiadanymi i używanymi przez danego transkomunikatora.

Drugi rozdział dotyczy ekonomii i zarządzania języka. W nim zostały przedstawione definicje i funkcje zarządzania, które następnie są zestawione z agorą wirtualną i z możliwościami, jakie posiada tam komunikator w kwestii zarządzania językiem. Przedstawione zostały również zagadnienia związane z istnieniem i funkcjonowaniem agory realnej oraz agory wirtualnej. Odniosłam się do różnic istniejących pomiędzy dwiema agorami oraz do faktu, iż koegzystują one ze sobą, tworząc jednocześnie pełnię pod względem komunikacji w XXI wieku. Ponadto, rozdział drugi związany jest z zagadnieniami ekonomicznymi, ponieważ język może być traktowany jako instytucja (zob. Puppel, 2009: 275-283). Zgodnie z tym podejściem, języki są dominujące wobec siebie pod względem bojowości, wymiany, użyteczności oraz ekspozycyjności. Kolejna część rozdziału drugiego dotyczy bezpośrednio języka. Przedstawiłam zagadnienia sprawności i kultury języka, a także relację oficjalności i nieoficjalności oraz podałam różnice pomiędzy świadomością językową i lingwistyczną. Dokonałam także charakterystyki języka obecnego w XXI wieku i przedstawiłam zachowania językowe w oparciu o prace Klemensiewicza i Puppla. Co więcej, omówiona została szczegółowo komunikacja na agorze wirtualnej.

Kolejny rozdział, trzeci, związany jest ściśle z komunikacją na agorze wirtualnej. Na początek zostały zaprezentowane definicje agory oraz przestrzeni publicznej w obu agorach: wirtualnej i realnej. Następna część rozdziału trzeciego omawia użycie zasobów językowych w oralno – wokalnym porządku wokalnym w rzeczywistości fizycznej. W tym podrozdziale przedstawione zostają elementy komunikacji międzyosobowej, na które składają się role społeczne, zakłócenia komunikacji, komunikowanie się kobiet i mężczyzn. Istotnymi elementami są także strategie komunikacyjne stosowane przez odbiorców komunikatu, takie jak parafraza, potwierdzenie zrozumienia, pytania, czy konstruktywna informacja zwrotna. W następnym podrozdziale użycie zasobów językowych w pisano – graficznym porządku

komunikacyjnym w rzeczywistości fizycznej zostaje poddane dyskusji. Omówione zostaje rodzaje zdań oraz wypowiedzeń charakterystyczne dla tegoż porządku komunikacyjnego. Hybrydowy porządek komunikacyjny łączący omawiane poprzednio porządki komunikacyjne odnosi się do użycia zasobów językowych i niejęzykowych. Na początku zostają omówione i poparte przykładami zaczerpniętymi z Internetu elementy, które stanowią media umożliwiające komunikatorom komunikację na agorze wirtualnej.

Rozdział czwarty pracy przedstawia wyniki przeprowadzonych badań. Składa się on z trzech części. Pierwsza z nich poświęcona jest tekstom dostępnym w Internecie. Każdy z tekstów zostaje poddany analizie pod względem rodzaju zdań, interpunkcji, słownictwa, skrótów językowych oraz emotikonów. Druga część dotyczy analizy przeprowadzonej przeze mnie ankiety na temat językowych i niejęzykowych form komunikacyjnych stosowanych na agorze wirtualnej i realnej. Z kolei trzecia część rozdziału stanowi podsumowanie dwóch poprzednich i znajdują się w niej wnioski z obu przeprowadzonych przeze mnie analiz.